

ANY III.

Barcelona 9 d' Abril de 1893.

NÚM. 15.

SIGUEMHI?

Ja recordarán nostres lectors la proposta que en un article de principi d' any ferem, d' enviar al Papa Lleó XIII, enguany ab ocasió de son Jubileu Episcopal, una Biblioteca d' autors catalans moderns que, al propi temps que seria un homenatge al gran Papa restaurador de las ciencias y de las lletras, seria allà en la immensa Biblioteca Vaticana, hont s' hi han acumulat los tresors del saber de las centurias, com una xifra recordatoria del nostre moviment literari, que bon goig fa de mirar y que Deu n' hi do.

Sense haver encara passat de la iniciativa, ja hi ha qui s' ha donat per entés, y havém rebut alguns opúscols bons y enquadernadets, pera formar part de la Biblioteca proposada. Açó 'ns obliga á tornarhi sobre l' assumpto y á perfilarlo un poch mes, fent que aqueix article sia ja com una lletra de convit á tots los escriptors catalans, *tant del Principat com dels regalmes de Mallorca y de Valencia*, com resan anys ha los cartells dels nostres Jochs Florals.

Y ans que tot, nos pertoca dar las gracias á

aquells de nostres colegas catalanistas que 's feren echo de la nostra proposta y ab adhesió sincera la apoyaren. Altres n' hi ha, precisament aquells que solen donar un bombo descomunal á qualsevol fil-y-betas, ó á una societat de ball, perque redactan llurs tarjetas en català, que 's callaren com uns morts y no digueren res als seus lectors de la nostra idea. No 'ls en fem càrrech, però si que ho apuntám per quan convinga.

La idea no pot ser mes senzilla y l' present á Lleó XIII no pot ser mes justificat. Un dels presents que per lo Jubileu Sacerdotal, l' any 1888, se feya admirar mes en la Exposició Vaticana, era la colecció d' obras escrites pels catòlichs alemanys durant la darrera mitja centuria. Alló era un be de Deu de llibres, y tots tan ben presentadets que era una gloria. Parlava mes alt alló sense fer fressa, que unas orgas que hi havia allí mes enllanet que may callavan.

Pocas cosas li agradan mes á Lleó XIII que l' treball intelectual. Ell es un pensador de cap d' ala, y la vista d' un llibre l' atrau ab singular simpatía. Sempre recordarém com va rebre un exemplar de *L' Atlántida* superbament enquadernat, l' any 1879. Eram á la

sala una cinquantena de personas, posadas tot al entorn, y 'l Papa anava seguint la fila aturantse ab cada un per dirli quatre paraulas, segons llur estament y condició. Al arribar davant nostre y feta la presentació per lo *Maestro di Camera*, li oferirem aquell bonich llibre del nostre estimat company, y Sa Santetat, com si no tingués res á fer, prengué 'l volúm mestre de la moderna poesia catalana, llegí la portada y 'l fullejá ab verdadera complacencia.

Donchs no cal dir si li cauría be que 'ls catalans li enviassent tota la Biblioteca del nostre Renaxement, y li poguessent dir: «Beatis-sim Pare; diuen que 'ls catalans no son bons mes que pera filar y texir y mercadejar; donchs mire Vostra Santetat; aqueix poble tocat per la vara mágica del amor á la patria xica, ha sabut acompanyar lo tric-trac de las máquinas ab un doll de vera poesia, y ha es-corcollat sos arxius per conéxer la seva avior y ferla reviure, tot restaurant sa lléngua y res-taurant també sos monuments.»

Axis, ó en termes consemblants, podríam parlar al Papa al oferirli la Biblioteca Catalana. Y dihém expressament catalana y no catalanista, perque no creyém s' hage de fer la exclusió de las obras escritas en castellá; puix cabalment dona la casualitat que la major part de las obras que tractan de historia, que en la Vaticana hi farán bon paper (tractantse de fer allí una secció d' historia regional), están escritas en lléngua castellana. Però axis com de lo escrit en catalá se pot arreplegar tot, sens excloure obras de cap mena (ab las limitacions ja s' entén de la moral) de lo escrit en castellá per autors catalans del Renaxement, s' hauría de triar tot alló que directa ó indirectament va encaminat en sentit regionalista.

Aquest es lo nostre pensament, y axis pensám realisar-lo ab l' ajuda de Deu y la bona voluntat dels nostres companys. A tots convidám y per estalviarnos feyna y gasto voldríam que tots se donassen per convidats, y esperám que farán saber esta invitació, do-

nantne compte en extens ó tant sols en substancia, los nostres confreres en la premsa.

Coleccions de periódichs catalanistas, publicacions de Societats, que sols las excursionistas han de darnos un bon contingent, llibres de tota classe, ja literaris ja de propaganda, fullas volants, tot hi cab en eix aplech y tot será ben rebüt y coralment agraht.

Respecte las enquadernacions es excusat advertir que no han de ser luxosas; y si val á dir, no 'ns desplauría que fossen de pell blanca y duguessen en lo lloç un escudet de Catalunya.

Está donchs dat l' avís y feta la invitació, sens perjudici de ferne de tant en tant un recordatori. Esta Redacció se veurá honrada recullint la Biblioteca Catalana pel Summo Pontífice Lleó XIII.

JAUME COLLELL PERE.

ESCANDALL DE LAS ELECCIONS

III

Que los governants son pel poble, y no al revés, s' ha sapigut sempre.

Lo que hi ha hagut es que, per espay de molts sigles, axó ho entenían molt poch. D' aquí l' immens prestigi de las monarquías.

Al entrar las societats en eix modern período de vulgarisació, han caygut molts ídols, s' han aterrat molts altars. D' aquests se 'n refarán alguns; els de Deu sobre tot. No 's tardará gayre, per que l' home del sigle XIX ja comença á desemborratxarse.

La monarquia patrimonial ha caygut al fondo de tot; segurament jeu aclaparada en l' avench hont ressona trist y may acabat lo *lasciate ogni speranza*.

La vulgarisació de las ideas justas sobre la naturalesa del Poder l' ha morta per sempre.

La encarnació del Poder era abans de la cayguda, un trono de majestat veneranda. Els ciutadans miravan eix trono com lo sient del Dret, de la Justicia, de la Patria... y li tenían

amor, li prestavan adoració y li rendían vas-sallatje.

Ara aquest trono—allá ahont ne queda—no es sinó un gran recort que, per cert temor supersticiós, y en alguns per bells amors arqueològichs, se procura conservar vivent y lluhit. Mes la majestat del Poder n' es fugida.

Pot ser que la necessitat obligue á restaurar lo que enlayraren la fé y l' amor de temps que passaren—¿quí ho pot saber?—mes, ara com ara, la cayguda sembla definitiva.

Si aquest amor y culte á la majestat s' ha-guessen retirat de la esfera abstracte en la que foren nodriment de la monarquia patrimonial, per ésser tributats á la virtut present y viva en la novella encarnació del Govern, lo tras-pás hauria sigut una llarga gambada en lo camí del progrés.

Per dissort, y tal vegada com á expiació dels infernals esbojarraments en mitj dels que la societat soterrá 'l mon vell, no ha pas succe-hit aixís.

Lo Poder que fou un temple, que 'l ciutadà mirava de lluny tremolós de respecte, ara es una vinya: el ciutadà que s' hi atansa, la ron-da, la vigila, y si pot ficarhi 'l peu, ne surt ab algún singlot de raim.

Aquest concepte novell del govern del Estat, es un raig de llum que aclareix perfectament tots los punts d' observació del problema po-lítich.

Enfoquéu ab ell nostre assumpto, las elec-cions.

Los ciutadans, pel sufragi universal son avuy efectius tots, y están classificats en tres ordes: aristócratas, burgesos y treballadors.

¿Ahont son los primers?... Cerquéu las ban-deras que proclaman ó suposan la restauració ó al menys la conservació del prestigi dels tí-tols, y allá 'ls trobaréu tots acoblats... Al aguayt, al peu de la vinya, per abastar lo raim que 'ls fa set. ¿Qué hi ha enfront altra bande-ra que garanteix sentiments, ideas é interes-sos nacionals?... ¡Tant se val! El seu raim, el seu raim! no veuen altra cosa. ¿Per qué 'l com-te A ó l' marqués de la B figura en tal partit?..

No vos trenquéu lo cap inquirint quin ideal patriótic pot retenirli; miréu de conéixer al individuo y 'l seu interés personal, y tindréu desemboyrada la incògnita.

Els burgesos constituhexen principalment duas classes: la dels grossos y la dels xichs.

Los burgesos xichs, el petit industrial ó comerciant, l' artesà, 'l masover... son los factors polítichs més privats d' espontaneitat de quants componen l' Estat.

Subjectes als burgesos grossos, per que de la feyna que aquests los proporcionan han de refiar-se; subjectes á tothom qui exerceix un càrrech administratiu en la localitat, perque las lleys de policia y 'ls reglaments tributaris els poden entrebancar á cada moment, en tots los actes polítichs han de ser joguina d' aques-tas influencias.

¿El candidat á diputat es protegit pels que son ó serán d' Ajuntament?... Aquests envian á cercar á exos pobrets burgesos...—Demá jo seré alcalde; si no votéu á don fulano, vos tindré present en las oracions... ó bé: Dexaréu de fer la feyna de la casa comunal; quan se-rém de la Junta de tal establiment, no 'l pro-vehiréu de tal cosa ó de tal altra...—No hi ha remey! L' home tal vegada té la seva aficio-nata á un' altra candidat de las sevas ideas... Perdre feyna?... Tira al carré las ideas, y vota segons li manan.

Los treballadors ó son associats, ó no.

¿A qui votan los associats? Al seu egoisme. No tenen qué perdre. En la actual situació no veuen que pugan fer gran carrera. Y, donchs, ¡vinga 'l socialisme, ó l' anarquisme, ó al me-nos la República! que 's cambie axó, á veure si donant un tom troban millor jeya.

Els no associats, no 's poden permétre aquest luxe, en general. O han de votar se-gons l' amo 'ls mana (perque altrament los despatxaría), ó han de seguir al pobre patró esclavisat pel burgés gros. Algún, per una circumstancia ó altra, s' escapa d' aquets impe-ris. ¿Qué fa?... ¿Votará á tot pler y segons lo seu cor?... ¡Ca! aquet, ó no votará, ó dará 'l vot á qui millor li pague. Si es un pagés bos-

querol, sis ó vuyt ralets ja l'accontentan; als de poble ja no 'ls temptan sinó tres pessetes, jals de ciutat, los hi cal un duro... ó mes, si hi ha competència!

Ara vé la massa innúmera dels que no votan per res ni per ningú. ¿Perqué no 's mouen aquets? Perque no 'ls fa set cap gotim de la vinya. Que governe en Sagasta ó que governe en Cánovas, los es igual. Que 'ls dixin estar tranquils. A casa tenen la taula ben parada... no 'ls faltan quatre duros per una capritxada. ¡No se 'n cuydan ells de la política!—Jo! may he anat á votar... no estich d' aquets romansos!... jo crech que 'm fan votar encara que no hi vage...—Y 's fá un tip de riure.

Devegadas, quan ronca pels carrers la maror revolucionaria, ó quan lo seu diari plora un xich fort, li entran tremolins, y canta una palinodia, y fins creu que s' ha de fer alguna cosa. Axó passa. Veu que 'l govern sempre guanya, y tenint confiança de que no li han de perturbar la tranquil·litat, se torna dexar anar en la cómoda poltrona de sa indiferència.

Heus aquí com lo concepte egoista del Govern, que ha sotstituit á la majestat cayguda del régimen antich, ha vingut á portar las matexas conseqüencias.

Al Estat antich lo desagnava y enderreria l'egoisme del Poder: al Estat nou l'aniquila l'egoisme dels governats. Aquella immoralitat del Govern que 's nomená despotisme, congría las revolucions políticas. Aquesta immoralitat dels governats, ha de dur á la revolució social.

N. VERDAGUER CALLÍS.

EN CONSTANTÍ LLOMBART

Ha mort á Valencia lo popular escriptor y entussiasa regionalista En Constantí Llobart, una de las figuras més de relleu de tot lo moviment de renaxensa literaria y política del antich regne valenciá.

Nasqué pobre, visqué dedicat febrosament al treball, y ha mort pot dirse en la miseria. Aquest darrer

fet es sens dupte la més terrible acusació que pot llançar-se contra la nostra generació.

En Constantí Llobart nasqué á Valencia al 8 de setembre de 1848. Los biógrafos li dirán tal vegada inconstant, revoltós bohemi, y en fi, tots los calificatius que la burgesia panxa-contenta llança sobre 'ls desheredats de fortuna creyent que axís s' excusan d'allargárlshi la má. Y no obstant sa constancia en los innombrables contratemps de sa vida queda ben demostrada y sobre tot en la fermesa ab que ha portat fins á la tomba las sevas conviccions políticas en pró de la revindicació de la nacionalitat catalana-aragonesa.

Ell fou qui posá la primera pedra en lo edifici de la renaxensa valenciana, fundant la associació *Lo Ratpenat*. Los Jochs Florals de Valencia son fills lligitims d'aquest *bohemi revoltós*, y la florida que ha tret la literatura valenciana obra fou d'aquest *inconstant* poeta.

Quan los polítichs, allavors de la Gloriosa, se dedicavan exclusivament al conreu de la literatura de club, En Constantí Llobart se feya propagador de la bona literatura y publicava volúms de poesias y l'anuari valenciá á exemple de l'apóstol regionalista catalá En Pelay Briz.

Y no es pas que no sentis la necessitat de fer una evolució ó tránsit desde la literatura á la política. Al contrari, era dels que creuen que una literatura no té rahó d'existencia quan no reposa sobre la base d'un poble lliure encarregat de donarli vida. Per axó En Constantí Llobart sentia, ó millor, pressentia la federació de las antigas nacionalitats de la banda de Llevant de la península restauradas ó revifadas ab lo poderós alé regionalista que en la segona meytat de aquest segle se dexe sentir per tot Europa.

La colecció del calendari valenciá comprén des de 1875 á 1883.

No volém posar aquí la llista de sas obras per que faria interminable aquesta senzilla nota necrológica. Reproduhi algunas obras d'autors antichs y ademés publicá alguns setmanaris humorístichs, sobressortint entre tots sos treballs lo titulat *Los fills de la mortaviva*, rica font de noticias pera 'l renaxement literari de Valencia.

Revisá y publicá de nou lo diccionari Valenciá-castellá de Escrig, que ha dexat incomplet.

Mentres durava l'agitació promoguda pe 'ls disbarats lliure-cambistas, mentres á Catalunya tolas las poblacions obreras protestavan deseubrint cert esperit de pur patriotisme regional, En Constantí Llobart cregué arribada la hora de la evolució política del regionalisme valenciá, y des de 'l *Ratpenat*, alçá coratjós la bandera regionalista. Mes son esforç resultá inútil ó poch menys: al voltant seu no hi vejé sinó una dotzena de jovenets afanyosos de restaurar las glorias Valencianas y anar fins al fi que la Providencia té senyalat al antich regne.

Davant d' aquella soletat y sentintse impotent pera esparpillar als peresosos, se retirá de nou á la literatura y en los darrers temps se decidí á entrar en lo partit federal pera donar ab son criteri històrich y regionalista una forma práctica al ideal de federació d' en Pí y Margall.

Nostres lectors buscarán en vá la inconstancia d' aquest bobemí. En cambi llegirán entre ratllas quelcom de fúnebre pera 'l renaxement valencià en aquesta nota necrológica d' En Llobart.

¡Qui sab si ab ell haurá mort la energia valenciana pera la reconstitució d' aquella nacionalitat que 'l conqueridor cridá á la vida! Tan debó que axó no sia y que de mes enllá de la tomba puga en Llobart mostrar sa *inconstancia* en l' amor de sa estimada patria.

SEBASTIÀ FARNÉS.

ROSER DE TOT L' ANY

DIETARI DE PENSAMENTS RELIGIOSOS

ABRIL

DIA 9.

À JESÚS CORONAT DE ESPINES

I

Christum regem spinis coronatum,
venite adoremus.

Jo dels misteris del sant rosari
sempre granejo los de dolor;
y á cullir roses vaig al calvari,
¡no les merexo les del Thabor!

II

Dau les corones á qui les vulla,
les de la terra s' han de marcir;
jo 'n vull un' altra que 'l vent no esfulla
mes ab la vostra la haig de texir!

III

¿La poesia que m' heu dexada
voléu llevarme de brot en brot?
¿Voléu la lira que he tant aymada?
Prenéu ab ella mon cor y tot.

IV

Donáu als altres honor y gloria,
á mi 'ls oprobis, burla y menyspreu:
no vull la palma sens la victoria:
ma palma sia la vostra Creu.

V

Dau á altres llabis vostres oracles,
vostra ciencia dau á altres fronts;
á ma mes pura vostres miracles,
jo mes m' estimo vostres afronts.

VI

Donáu als pobres vostra riquesa,
donáu als tristos vostre somris;
mostráu als cegos vostra bellesa,
dolça bestreta del paradís.

VII

Sían les vostres olors divines
per qui vos haja robat lo cor,
jo sols demano vostres espines,
¡oh Rosa vera del meu amor!

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

SETMANA SANTA DE 1893.

LO ROMEU DE VILA-NOVA

Mestre Honorat Bouche, en la seva *Historia de Provenza*, diu que sots lo regnat del comte Ramon Berenguer, per aquí del any 1,200 y tants, nostre bell reyalme anava un xich enderrerrit de comptes, lo diner se fonia en la caixa del rey com la rosada als raigs del sol, y 'l govern perillava.

Un dia per la Cort de Provenza passá un peregrí que tornava de Roma, un romeu ab lo seu hábit llarch, son bastó, sos rosaris, sa carbasseta y son barret ample d' alas y entatxonat de petxinas.

Lo bon comte Ramon li doná aculliment y 'l feu sopar ab ell á la seva taula. Y essent tots dos á taula, lo romeu va dirli al rey: Oh, Ramon Berenguer, comte de Forcalquí, rey de Provenza, com es que teniu aquest ayre tan trist?

—Vols que no estiga trist? li respongué 'l rey, me mancan quartos, los meus acreedors s' estalonan á la porta, y 'ls meus ministres, fora de si, no saben de quina fusta fer estellas....

—Si no teniu pas altre mal de cap, digué lo peregrí, entregáume 'l govern un any seguit, y vos prometo, ab tota seguretat restablir en vostra caixa la abundancia.

Lo rey plé d' admiració, va dirli:

—Y qui ets tú?

—Me diuen lo Romeu de Vila-Nova.

—Bé! digué 'l comte, te concedexo lo govern, fes tot lo que vulgas, y cumpleix ta paraula.

Lo Romeu se posá desseguida á la feyna: començá proscribint de la Cort las vanaglorias y 'ls gastos excelsius; feu la pau ab los prínceps vehins; establí lleys per atraure cada dia més los bastiments extranjers als ports d' Arles, de la Ciotat, de Cassis y Marsella; tingué la vista á sobre dels barons de las ciutats y dels vilatges, perquè no escorxessen més á la pobressalla; afavorí als pastors de la Crau, y forçá als Comuns de donalshi camí, perquè poguessen estiuar lliurement en las montanyas; de tal manera que en molt poch temps se pagaren los deutes, las arcas reals foren cu-

rulladas de florins, y la Provenza sobrexia d' abundancia, y tot anava bé y tothom estava content.

Lo rey Ramon estava admirat de veure axó: y honors y dignitats plovián sobre 'l Romeu de Vila-Nova. Senescal, marescal, almirall, ministre, ell ho era tot, lo rey no hi veyá sinó pels seus ulls.

Mes tot istiu te la seva borrasca.

Alguns senyors, gelosos y manifassers, anaren á trobar lo rey.

—Rey, li digueren, anéu ab comptel aquell rodayre que heu nombrat primer ministre, té una cambreta, que no hi dexe entrar á ningú. Li hem estat al aguayt y l' hem vist moltes vegades anarhi d' amagat. De segur que hi deu carretejar vostres tresors! Rey, vos ho repetím, encara hi sou á temps, vigiléu que no vos marxe del devant emportantsen vostras riquesas.

Ramon Berenguer ab aquest avís entrá en malicia. Al acte maná cridar al seu primer ministre y li digué: Romeu de Vila-Nova, ensenyam desseguida la cambreta ahont te 'n vas d' amagat.

—Veniu ab mí, mon senyor!

Lo Romeu obrí la cambreta... Y qué vegeren? un hábit de peregrí penjat en un clau, un barret ample d' alas guarnit de petxinas, una carbasseta, un bastonet, y acabat amen Jesús.

—Senyor, digué lo ministre, heus aquí 'ls tresors que vos he robat! Al marxar de casa, me digué 'l meu pare: Fill meu, recordat d' axó:

Amor de senyor, aygua ab cistella!

Quan l' has servit, ja no 't vol veure,

Y per no oblidarmen, de tant en tant venia á veure lo meu vestuari.

Lo rey plorava.

Mes lo Romeu, havent dit axó, trayentse 'ls vestits senyorials, se posá 'ls de petxines.

—Romeu, cridá lo rey, que fas?

—Pobre som vingut, pobre me 'n entornol!

—Quedat! bon amich, te 'n faig jurament! faré castigar ab penas formidables als teus acusadors.

—Rey, grans mercés! Pobre som vingut, pobre me 'n entorno.

Y 'l Romeu de Vila-Nova partí, y may mes se n' ha sabut palla ni pols.

Per la traducció.—FRANAR.

(De L' Aioli).

LAS ARNAS Y 'L GEGANT

En un racó de casa la ciutat

Existía un gegant mitj enrunat,

Y encar que la carcassa era podrida

Donavan al ninot ayres de vida,

Un túnich fins als peus, una ampla gorra,

En la nervuda má una grossa porra,

Y un rostre que no deya ab prou franquesa

Si n' era d' enfadat ó de grandesa.

Entorn d' aquell conjunt de fer aspecte

Voleyavan dos arnas ab respecte,

Discutint qui tindria prou coratge

Per foradar primer lo llarch ropatge.

—Que 'l rosego,

—Que nó,

—Donchs vaig á férho:

Pró parlant ab franquesa m' esparvero:

Té un modo de mirar.... Apa valenta,

A veure si ho fas tú....

—A mi 'm fa frenta

Aquesta serietat.. pró pit y foral!

¡Revestims de valor! ¡Ja ha arribat l' hora!

Y escometent porugas l' árdua empresa,

La haurian consumat ab lleugeresa,

Si una ratxa de vent impertinente,

Movent del gros gegant la vestimenta

No logrés de manera esparverarlas

Que encara fugirian, si á aturarlas

No surtís un altra arna d' experiencia,

Que esclamá, tot ribent de sa ignocencia:

—¡Ah tontas, tontas, vostra por no es justa,

Jo fá temps que 'l rosego y es de fusta!

Dit axó, com exidas per ressort

D' arnas quedá cobert lo gran senyor;

Y al cap de quatre dias consumit

Y fet trossos, penjávali 'l vestit.

Home hi há que en lo mon passa per gran

Perqué sab darse 'ls ayres de gegant,

Y escudat per las grácias del aspecte

Se l' admira, se 'l tem y se 'l respecta.

¿Pró axó dura molt temps? fins que ensopega

Ab una arna atrevida que 'l rosega;

Puix qui excita al resguart de l'osadia

Quan se comença á arnar, s' arna en un dia.

EVELI DÓRIA.

MOVIMENT REGIONALISTA

En lo Parlament de Viena s' ha empenyat forta batalla entre 'ls diputats nacionalistas y 'l primer ministre Taaffe. Lo diputat txeque Greg, que es lo *leader* dels jóvens autonomistas, pronunciá un discurs que armá gran polsaguera. Lo tema del discurs del jove patriota fou aquest:

«Aquest Estat (Austria) destinat á constituir una federació de pobles autònoms, la ceguera dels governants y la pressió extranjera l' han convertit en una presó ahont cada detingut fins aborreix la designació comú d' Austriach, que se li imposa com la brusa de reglament d' un presidari.»

Lo Concell del Kedive d' Egipte s' ha pronunciat contra 'l projecte de creació d' un tribunal de revisió que

s' hauria cuidat d' uniformar la jurisprudència entre 'ls tribunals indígenes y 'ls mixtes (d' element egipci é anglés).

També ha rebutjat l' establiment d' un organisme únic en qui 's concentrés tot lo que 's refereix á la propietat immoble.

En cambi ha acceptat la creació d' un tribunal de conflictes, per resoldre las qüestions entre 'ls tribunals indígenes y 'ls mixtes.

Com se veu, los egipcis no s' han convençut encara dels beneficis de la centralisació. Será curiós que l' Africa torne á instruir la Europa.

Una de las reivindicacions que 's formularán en lo Congrès de carrilayres que 's celebrarà á París á darrers del mes, consisteix en que sols puguin ser empleats los francesos.

Vetaquí l' internacionalisme dels treballadors!... Y alguns titllan al programa catalanista, que defensa la mateixa aspiració per nostra terra.

L' *Irish American society*, propagador de la causa irlandesa, que 's publica á New-York, ha publicat una proclama demanant concurs en metàlich per la defensa del projecte del *Home Rule*. Ha reunit ja una gran quantitat, y 's creu que 'l total no baxará de 150.000 dollars.

L' ex-primer ministre á Quebec (Canadá) Mercier, ha publicat un manifest declarant que 's posará al cap del moviment á favor de la independència del Canadà.

Aquest manifest, llegit en una gran reunió de canadencs francesos, ha sigut aclamat, acordant per unanimitat la assemblea que la emancipació é independència del Canadà son urgents.

Interessantíssima pera 'l regionalisme catalá fou la conferència que 'l il·lustrat escriptor D. Ramon Arabia y Solana, doná 'l dijous passat á la vetlla en lo «Centre Excursionista de Catalunya,» devant de distingida y triada concurrència.

L' objecte de la conferència era donar á conèixer la obra de poch ha publicada pel doctor Otto Denk, sabi historiògraf y crítich alemany, titulada «Introducció á la Historia de la antiga literatura Catalana.» Lo senyor Arabia volgué donarnos á assaborir alguns troços traduïts al catalá per ell mateix, tot presentantnos á grans tirats la fesomia del autor de dita obra y la importància d' aquests dinfres de la nostra literatura.

Las consideracions generals que feu lo Sr. Arabia, l' acreditaren de bon crítich y entusiasta regionalista, títols un y altre que fa temps li ha concedit la pública opinió. Lo fragment que 'ns llegí fou lo discurs preliminar, disertació històrica sobre 'ls orígens

de la pàtria catalana, rassa, institucions, idioma, literatura, nacionalitat, en fi: ab aquest sol fonament ja n' hi haurá prou per fer la representació del doctor Denk com á historiador y com á crítich, no obstant y algunas petites taras, degudas á las condicions en que ha dut á cap aquest treball importantíssim.

En efecte, lo Sr. Denk ha fet aquest preciós estudi d' Alemanya estant, y es mes, des de sa pàtria, corprés amorosament de la nostra historia, de las nostras gestas y del nostre idioma nacional, l' ha estudiat, y 'l posseheix avuy ab tal perfecció que sas cartas particulars escrites en catalá, semblan degudas á nostres prosistas clàssichs dels sigles xiv y xv.

Nostre periòdich tingué 'l gust de donar á conèixer alguna cosa d' una obra del Dr. Denk, la traducció de *Lutter*, y d' anunciar que á primerías del hivern passat havia de venir á visitarnos y passar una temporada entre nosaltres l' entusiasta catalanista alemany. Desgraciadament pera ell y pera nosaltres, una malaltia l' ha retingut á casa seva; sembla no obstant, que no renuncia pas, avuy que ja se 'n troba convalescent, de realisar lo somni de tota sa vida, lo viatge que li ha de donar á conèixer la pàtria de sos amors.

Otto Denk te escrites ja várias obras que 'l posan en primer rengle entre 'ls literats del seu pays. Apart del que 'ns doná á conèixer lo Sr. Arabia, está preparant una «Introducció á la Historia de la moderna literatura catalana,» segona part de la anterior. Ademés está traduhint, y te molt avançada ja aquesta feyna, las obras d' Ausias March en alemany.

Ademés dels datos que sobre la obra esmentada y 'l Dr. Otto Denk nos doná 'l Sr. Arabia, lo Sr. Rubió y Ors (D. Joaquím), ab la amabilitat y entusiàisme que 'l caracteriza 's serví completarlos, de tal manera que la concurrència 'n quedá complagudíssima. Per axó, quan lo President del «Centre Excursionista de Catalunya,» D. Franciscó de Sales Maspons y Labrós, proposá que 's donés un vot de gracias al Sr. Rubió per son zel infatigable per tot lo que contribueix á enaltir á la pàtria catalana, la concurrència 'l concedí per unanimitat y aclamació.

Avans d' ahir nit degué tenir lloch en lo Saló d' actes de la Associació Catalanista de Reus, una reunió general pera nombrar tres delegats per la próxima assemblea de la *Unió*, que com diguerem, se reunirá en aquella capital del Camp.

Ab motiu de la noticia que donarem d' haver augmentat considerablement lo nombre de socis del «Centre Catalá Vilafranquí,» al traslladarse á un local mes espaiós, lo *Teatro Catalá* de Barcelona censura aquesta manera de fer catalanisme, lo mateix que lo donar vetlladas literarias, funcions dramáticas, concerts, etc.

Aquesta censura la trobám molt extranya en un periòdich com lo *Teatro Catalá*, que fa gala de fomentar lo progrés é interessos d' una important branca de

nostra literatura regional, perquè es condemna a si mateix, tota vegada que, si tot lo que censura no es fer catalanisme, ¿quina importància y significació tindrà dintre del moviment regionalista lo mateix *Teatro Catalá*?

En las elecciones de Senadores á Lleyda, entre las papeletas que sortiren de la urna al ferse l'escrutini, s'hi llegí la següent:

«Jo pregunto: qui es Ziburu,
qui es Luque, qui es l' Anzó?
Castellans que no 'ns entenen...
vótils qui vulga; no jo.»

Si com aquest elector de Lleyda pensassen la majoria dels electors, ó al menys anassen á votar los que com ell pensan, altra fora la situació de Catalunya.

Enguany las camarellas tingueren la facultat de moure l'atenció pública á Barcelona, tant pe 'l nombre de societats corals que sortiren á cantarlas com pe 'l bon acert de gayre be totas ellas de triar cançons catalanas, essent las principals degudas á n' En Clavé.

Es de celebrar que aytal costum vaja arrelant, cada any mes, lo qual demostra, que son ben vius los sentiments que feren náixer tan simpática costum.

Lo segon dia de Pasqua, 'l Centre Catalá de Sabadell doná en son espayós Saló d'actes un concert extraordinari, baix un escullit pragrama, en que hi prengueren part distingits artistas y senyoretas de la bona societat d'aquella ciutat.

Lo Centre Catalá de Sabadell se sent prou pagat dels esforços que fá en pró de la cultura de la ciutat ahont viu, al veure que acut á sas vetlladas, concerts y conferencias, un públich escullit, mes nombrós cada dia.

Alguns individus de la Secció de Excursions del Centre Catalá de Sabadell, feren lo dissapte, vigília dels Rams, una excursió á las covas de Collbató y Montserrat.

Ha comensat á veure la llum pública á Sant Feliu de Guixols un setmanari catalá, satírich y humorístich, titulat *Cap y Cua*.

Dit setmanari es redactat per alguns jóvens d'aquella vila, desitjosos de conrear la parla de la terra.

Visca molts anys lo nou company, si es per honra y gloria de Catalunya que vé á treballar al costat nostre.

Escriuen des del Bruch á nostre company *La Renaixensa*, á propósit del monument projectat en aquella vila pera perpetuar lo recort dels héroes del 6 de Juny de 1808:

«La colecta feta pel cos de sometents diuen que passa ja de 4.000 duros, y falta encara extendre la suscripció nacional.

En recenta carta 'ns diu lo general Blanco, que tan encarnat estava en la idea, que ho dexará recomanat al general Martinez Campos, que 'l substitueix en la capitania general de Catalunya, y que está segur s'interessará com ell en l'assumpto. ¡Deu vulga que tot porte bon camí! Altrament, fora vergonyosa una decepció més.»

LO REGIONALISME EN LA PREMSA

COSAS ASSENYALADAS

—LA RENAIXENSA. 3 d' abril: *Lo Regionalisme Gallego*.

—LO TEATRO CATALÁ. Barcelona, 4 d' abril: *La Candidatura municipal barcelonina*, per P. de R.

—LO CATALANISTA. Sabadell, 2 d' abril: *A la llum del Sol*, IV y últim.

—LO SOMATENT. Reus, 5 d' abril: *Lo moviment regionalista á Galicia*. 6 d' abril: *Irlanda*, V y darrer, per Pere Bolet.

—EL BAJO AMPURDÁN. Sant Feliu de Guixols, 2 d' abril: *Federals y Regionalistas*, I, per R.

—RUNSTCHRONIK. (Crónica Artística de Berlín y Viena). En son número del 23 de febrer, dedica sentits elogis al Museu de Vich, considerantlo com al primer d'Espanya.

—LA VANGUARDIA. Barcelona, 4 d' abril: *Fuera de España. El «hóme rule» irlandés: ataque y respuesta*.

CARTA

ALS CONCELLERS DE LA VILA DE SANTPEDOR (SANCTI PETRI DE AURO)
SOBRES QUAN SE TRAGUÉ
LA BANDERA DE SANTA EULARIA EN BARCELONA, EN LO ANY 1588.

Molt Magnífichs Srs. Concellers y de Concell: Ab lo que jo he vist y oit aquestos dias en Barcelona, me apart que convé á la honra de la vila de Santpedor que vinguin promptement á fer ofertes de gent á la Ciutat de Barcelona, á gastos de la mateixa Vila y altrament no y per ço me apar que hauria de venir lo Conceller en cap. Lo perquè dich que mo apart es perquè moltes Ciutats y Viles de Catalunya han fetes perferes als Senyors Concellers y ells las han acceptadas y molt estimadas y cada lloch ho paga del seu. Molts cavallers han fetes també perferes y barons y la Duquesa de Cardona. Las cofraries de Barcelona fan maravellès també en donar gent á gastos de la cofraria. Los monastirs de frares y monjas han dit á la Ciutat que prenga los censals que ells tenen y que sen

servezca. Los que no tenen renda han dit á la Ciutat que prenga la plata que tenen que per conservació de privilegi se pot fer, m^o Francesch Pous verguer del concell per lo be que vol á n' aqueixa Vila es del mateix parer y quansevol de Vostres Senyories que fos estat assi estos dies que hagués vist y oit lo que passa seria de la mateixa opinio y asso no ho han de fer perque jo 'ls ho dich, sino perque lo que jo los escrich que fan los altres miraran lo que poden fer y lo que volen fer. Be veig jo que los gastos han de esser molts per la Vila pero en unas cossas com aquestas que s' esdevenen pocas voltas, los gastos son ben empleats y los serveys agrahts. Dimecres tragueren la bandera de Santa Eulalia (1) á las finestras de la casa de la Ciutat á deu horas de matí, com hauran sabut primer per Joseph Viladarran que sen aná aqueix dia y apres per Nofre Daumar, que sen aná al sendema y per ells hauran entessa la causa perques trau la bandera y tota via perque ho tingan assi tot jo en diré breument alguna cosa

Lo Conceller en Cap de Barcelona (2) que era estat enviat á la cort, al qual en Zaragoza anant havian fet molt gran recibiment y en Valencia tornant, no sol li havian fet gran recibiment empero encara li faeren un grandissim present quan es estat á Tortosa nol han dexat entrar á la Ciutat com á Conceller, ço es ab la gramalla sino que passas com á particular. Ell ha escrit á la ciutat de Barcelona, del que passava detinentse de part de alla del riu en un hostal, y la ciutat de Barcelona per no cercar qüestions en un temps que ja ni havia tantes li escrigue que 'ls donas una requesta y que ell anas riu amunt sense entrar en Tortosa y la malicia d' ells era arribada á tal punt que no volgueren que isques del hostall ab insignias de Conceller que no volian que anas per llur terme ab insignias y li posaren guardas de dies y de nits las doblavan. Esse sentida tan la ciutat de açí y de alguns vots que hi hagué allí que algu votas que 'l dexassen venir com á Conceller y que quant fos al mitg del pont lo llençassen al riu ab una mola al coll y altro que 'l dexassen entrar fins en ciutat y allí quel empalassen que per tots aquestos respectes ha tret la bandera y dissapte (3) á quatre hores de la tarde la traguérén al portal de Sant Antoni acompanyada de coranta tres banderas de domas ço es las matexas que van á la professó de Corpus.

Devant de tot ço es en la devenguardia anava una companyia de arcabusses que eran los calçates y llibreres vidries y altres oficis. Apres venian los tabals de aram que 'ls tocavan uns negres vestits de domas apres tres trompetas tambe vestits de domas apres las coranta tres banderas ab la gent de las cofrarias ab capas y espallas sense arcabussos y apres venia la ban-

dera de Santa Eulalia que la aportava P. Miquel de Agullo Sor de Gironella que aqueix han fet ganfaroner que axí li diuen y aqueix anava ab un cavall tot cubert de tafeta ó demasquillo carmesi y apres venia lo cavall del Conceller Soler cubert de vellut carmesi ab armas de la ciutat sembradas y un patje ricament vestit á cavall ab la insignia de Coronel que es un bastó de alguns sis palms en la ma daurat y pintat de colors y de armas de la ciutat.—Apres venen los Concellers y diputats y consols de llotja ab los vergues de uns y altres devant lo bescomte de Canet prior de Catalunya y moltíssims altres cavallers ab sos cavalls y á la retagnardia venia la companyia dels perayres ab sos pifanos y atambos y eran mes de quatrecents arcabusses y los perayres restaren á guardar la bandera la qual estava penjada sobre del portal de Sant Antoni en lo mitgs á part de fora y guardarla tota aqueixa nit y sendema tot lo dia y fins á 7 ó 8 hores que hi aná altre companyia á guardar. Los notaris reals envian quinse homes pagats y ja isqueren fora ciutat abans que isques la bandera y pararen una tenda fora la muralla y aqui se estan nit y dia esperant que pertesca la bandera. De Barcelona exiran mil y sinccens homes y non volen traure mes per no desarmar la ciutat per altres respectes ço es per temor de moros que quatre mil homes volian traure y si la cosa no se adoba y han de arribar alla y si hi ha molta resistencia aniran sobre Tortosa mes de quinze ó vint mil homens, m^o Serra dexa á la ciutat la sua nau que pot portar cinc cens homens y artilleria de la ciutat y ja en lo vaxell hi ha 22 pessas. Los mariners y pescadors y descarregadors dexan dotse barcos armats á sos gastos y la ciutat ne envia altres dotse. Los bestaxos han dit que son pochs y pobres y que no tenen armas y que tenen capsanas y barres y que ells tots aniran ab aqueixas armas á ajudar á pujar y baxar la artilleria en los mals passos. Un pajes se es preferit á ell y tres ó quatre fills y altres sotsmessos á gastos seus y totes les perfertes les te escritas la ciutat y restara memoria de aixó per sempre y sempre que als tals los convidrá res ó ara ó per avant no si planyerá la ciutat de Barcelona. Mireu que per avant poria haver menester favor la Vila de Santpedor per lo mal veynat que te y mes que Santpedor es carrer de Barcelona (1) y aqueixa es una altre obligació.»

Aqueixa carta es copia del original que existeix en l' arxiu municipal de la Vila de Sampedor, y consisteix en un doble full de paper y sembla que deu faltarli algun altre full ó mitj full, que s' haurá extraviat, puix no hi ha al cap de vall de lo que so copiat cap firma. L' autor seria probablement algun entusiasta Sampedorench, que residia alashoras en Barcelona. En Balaguer, en los apéndices y aclaracions al

(1) 6 de Juliol del any 1588.—Historia de Catalunya de Balaguer, tomo 4, full 211.

(2) Micer Galceran de Nuvel.

(3) 9 de Juliol del any 1588.

(1) Sampedor fou considerat com á carrer de Barcelona y sos habitants tenian per lo tant los matexos privilegis y prerrogativas que los habitants de dita ciutat segons lo privilegi concedit á dita Vila per lo Rey Martí á 18 de Setembre del any 1400.

llibre nové, tomo 4.º, full 208 y següents de sa Historia de Catalunya, copia una molt llarga y hermosa relació d'aqueix mateix fet, treta del Arxiu Municipal de Barcelona, però la carta que acabo de copiar, que està molt conforme ab dita relació, á meš del valor que dona á la matexa lo esser escrit per un testimoni ocular, conté alguns curiosos detalls y pormenors que no 's troban en la relació citada que va copiar, com hem dit, lo cronista de Barcelona, en sa notable Historia de Catalunya.

B. M. G. P.

ANTON VILA, PBR.

Sampedor 5 de Mars del any 1893.

NOTAS ARTÍSTICAS

Lo dibuxant D. Jaume Pahissa, prou conegut y popular perquè 'l seu nom està tip de córrer per nostras ilustracions al peu d'estudis y composicions fillas del terrós, es qui ha exposat aquesta setmana en lo lloch de preferencia del Saló Parés. Sis grans payssatjes hi té, compostos ab gust y trassats ab ma segura, que 'l acreditan de debó. Tots nos agradan porque tenen ayre de la terra; y nos fan, per l' assumpto, certa impressió de grandiositat; mes, á triar, agafariam lo parell de factura mes granada y que tenen també mes acusats los efectes de clar y obscur.

Fan costat á exos dibuxos, dos estudis retratos pels que en Carles Pellicer demostra que sab treure partit dels llapis de color; un quadret d'en J. de Guzmán, que representa una escena de taller, viu de color; unas paletas capritxo d'en Xumetra y un estudi d'interior no gayre important del Almirall.

Completa la exposició un baix relleu de l' Enrich Clarassó, figurant la Cena, ben modelat y bastant sentit, mes poch original. Dita escultura l' ha fosa en bronzo á ceras perdudas y ab molta pulcritut D. Ramon Brossa.

J. C. y R.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Lo 31 de Mars passat á la nit acabá 'l termini d'admissió de las declaracions de la riqueza oculta, en la delegació d' Hisenda d' aquesta provincia.

Las declaracions presentadas pels industrials puján á 4.245, y las presentadas per la propietat urbana á 5.364.

Lo Delegat d' Hisenda creu que la major ocultació de la riqueza urbana está en la part nova de la ciutat, y per aquesta rahó, pensa demanar al Govern que mane al Ajuntament que pague la meytat dels gastos que ocasione 'l descobriment de las ocultacions que hi haja en aquella banda de nostra ciutat.

Dit Delegat rebé 'l dimars passat un telégrama del ministre d' Hisenda demanantli la xifra exacta de la riqueza imponible que s' ha descubert, pel resultat de las declaracions presentadas pels matexos interessats.

Aquest treball d' estadística s' está fent; però ja 's pot calcular que l' augment que 'n resulta passa de 24.000.000 de pessetas pel concepte territorial no mes, en sola la ciutat de Barcelona. Se creu que han rectificat los amilloraments mes de las duas terceras parts dels propietaris d' aquesta ciutat.

Abans de la publicació del decret sobre la riqueza oculta hi havia en l' amillorament d' aquesta ciutat onze mil fincas. La riqueza imponible representava la quantitat de 24.000.000 pessetas.

Resulta, donchs, que lo descubert en la propietat urbana aquí es altre tant de lo que 's conexia, ó poch se 'n falta.

Per part de la riqueza imponible industrial s' ha conseguit un augment de 459.292 pessetas ó una cosa axis.

Lo dissapte vigilia dels Rams, una parella de mossos de la Esquadra 'agafá á Palafrugell, á un subjecte reclamat feya temps pel jutjat del Nort d' aquesta ciutat.

Lo mosso que portá á cap aquesta captura 's diu Francisco Arbell y es subcabo de mossos.

Segons escriuen á un company de nostra ciutat, lo jutge de Palafrugell, tot regonexent l' autoritat dels mossos de la Esquadra, se negá á férloshi entrega del prés.

Lo que 's desprén del fet, segons allí 's murmura, es que 'l jutge de Palafrugell, don Manuel Fina, vol que 's penjen al sarró 'ls guardias civils la llebra morta, pel digníssim é incansable subcabo Sr. Arbell.

Com complement de la asistencia domiciliaria municipal, s' ha establert en lo dispensari médech de Casa la Ciutat una guardia permanent de facultatius, al objecte de prestar los auxilis de la ciencia als vehins pobres immediatament que ho solíciten.

Escriuen de Santa Coloma de Queralt ab fetxa 28 del passat, que ha aparegut en lo poble de la Llacuna, un Apóstol acompanyat de la seva corresponent Apóstola.

Pretén curar tota mena de mals á cópia de benediccions, y recomana als pacients que no perden las confianças, que ab temps y paciencia 's curarán.

Al principi diu que la beneyta parella no volia cobrar res dels que acudían á rebre sas benediccions; però ara ja començan á pendre lo que 'ls hi donan, per que del ayre del cel diu que no 'n tenen prou pera viure.

Lo Divendres Sant sortí ab lo vapor *Isla de Panay*, cap á Filipinas, lo general Blanco.

Sortiren á despedirlo fins al vapor totas las autori-

tats civils y militars de Barcelona y gran nombre de oficials del exèrcit.

A las escalas del moll de la Pau una gran gentada saludà afectuosament al marquès de Peñaplata, abans d' embarcarse.

Per facilitar als particulars lo cambi dels efectes timbrats, ha disposat la Companyia arrendataria de tabacos y del timbre que dit cambi 's puga fer tot l' any y en qualsevulla expendedoría.

Lo dissapte dia 1.er del corrent á las quatre de la tarde se reuní la Diputació provincial baix la presidència del Governador civil Sr. Larroca, pera obrir lo segon periodo ordinari de sessions del actual exercici económic.

En lo Foment de la Producció nacional, hi crida la atenció un rellotje regulador, motor elèctric, construït per l' intel·ligent industrial senyor Cabanach. Es lo primer d' aquesta classe que s' ha construït á Espanya. Lo mecanisme se mou per medi de la electricitat marcant la hora á una infinitat d' esferas colocadas en diferents dependencias del esmentat centre, donant la corrent cada minut y posant en contacte 'ls aparatos que hi ha en cada esfera.

Los professors de segona ensenyança están preparant una exposició al ministre d' Hisenda en súplica de que 's deroguen las disposicions de la ley del Timbre relacionadas ab los establiments privats d' ensenyança, ó 's faça una més justa repartició en l' impost establert.

Los exponents fan observar los beneficis que la ensenyança privada reporta, la necessitat de que se la protegesca, y, finalment, sa opinió de que en tot cas, si la situació de la Hisenda exigeix nous sacrificis del pays, s' haurien obtingut los mateixos resultats imposant lo pago de pessetas 1'50 á cada inscripció de matrícula ó be á las cédulas d' exámen, axís en segona ensenyança com en las facultats y escolas especials, lo que sense causar á ningú grans perjudicis evitaria que quede en la miseria la laboriosa classe dels professors privats, y produhiria al Estat la suma de 366,000 pessetas, quantitat superior en 6,000 pessetas á la pressuposada, partint del principi de que en 1890 hi havia en los establiments docents d' Espanya 79,000 alumnos ab 244,000 inscripcions de matrícula.

La esmentada exposició será remesa á son destí 'l dia 10 del corrent.

Llegim en nostre estimat company de Reus *Lo Somatent* del dijous passat:

«La Cambra de Comers d' aquesta ciutat rebé ahir nit lo següent telégrama del Excm. senyor Ministre d' Hisenda, contestant al que li dirigí lo primer del corrent.

«Ministre d' Hisenda al Sr. D. Antoni Pascual, Vicepresident de la Cambra de Comers.

«Ab gust estudiaré exposició rahonada que anuncia,

esperant apoyo y no resistencia del patriotisme d' aqueixa Cambra, en armonia ab favorable judici que 'ls mereix ma gestió económic».

Dimars passat sortiren de Lleyda pera Reus los pares mercenaris reverents Tomás y Boneta, comendadors de dita real y militar orde en los convents de Lleyda y Congo, ab objecte d' assistir al capítol general que dita Orde celebrarà en la Ciutat Eterna, en representació dels reverents pares provincials dels regnes d' Aragó y Castella respectivament.

Lo dimars al matí celebrá una important reunió l' Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, pera estudiar quina actitud havían de pendre 'ls agricultors en vista dels decrets del 4 y 28 de Febrer passat sobre las ocultacions de riquesa.

La discussió que 's promogué entre la nombrosa concurrencia que assistí á la reunió fou altament interessant y s' acordá elevar una exposició al ministre de Hisenda y nombrar una comissió que organise la defensa dels agricultors contra tota injusticia per part dels delegats del Erari.

La superioritat ha disposat que sia conceptuada de primera classe, ab sis empleats, la Biblioteca d' aquesta Universitat; de segona, ab quatre, l' Arxiu general de la Corona d' Aragó, y de tercera, ab un, l' Arxiu Universitari.

Una comissió de rabassayres de la comarca del Penedés visitá al governador civil ab objecte d' enterarlo del estat en que 's troban sas diferencias ab los propietaris.

Atenent á las indicacions del senyor Larroca, s' acordá en principi nombrar una comissió de rabassayres y una altra de propietaris, que delegarán sos poders en lo governador civil, á fi de conciliar de la millor manera possible 'ls interessos de tots.

S' ha publicat lo cartell del certámen pera las próximas festas de la inauguració oficial del ferro-carril Central Catalá que sembla se celebrarà del 15 al 20 del vinent Maig.

Per rahó d' haver coincidit aquest any la diada de Sant Francesch de Paula ab la de Pasqua de Resurrecció, ha tingut de trasladarse la primera de ditas festas á octava.

Per aquest motiu avuy se celebrarà la festa del compatró de Barcelona en sa iglesia parroquial.

En las festas de la setmana Santa d' aquest any á Fraga 's va restablir la antiga cerimonia del devallament de la creu, oblidada feya molt temps, la qual se celebrá lo divendres á la tarde á la plaça de Sant Pere, davant de unas cinch mil personas que aproximada-

ment hi concorregueren. Consisteix en desclavar una imatge del Crucificat que té 'ls braços ab moviment, y posarla al sepulcre, mentres un predicador fa un sermó adequat, describint los diferents passos d'aquesta cerimonia.

La construcció del pont metàl·lic sobre l'Ebro a Tortosa, sembla que se la disputaran varias casas constructoras, extrangeras, entre ellas las francesas *Forges et Chantiers* y *L'Entreprise de fondations pneumatiques X Martier* y la Maquinista Terrestre y Marítima de Barcelona.

Del distingit fotògraf Sr. Esplugas hem rebut una preciosa fotografia de la Mare de Deu de Montserrat, treta ara de poch y directament. Agrahim al Sr. Esplugas l'hermós present, y á tots los devots de nostra Moreneta recomanám que no dexe perdre la ocasió de possehir la representació mes exacta y mes viventa que s'ha fet fins ara de la adorada Reyna de nostra pàtria.

Pera las declaracions de la riquesa oculta, s'ha concedit fins al dia 15 del corrent, quedant exempts de tota responsabilitat los que la declaren dintre d'aquella fetxa.

Baix la presidencia del senyor Vicari general, s'ha reunit de nou en los salons de la Associació de Catòlics la Junta diocesana de la peregrinació á Roma en celebració del Jubileu episcopal de S. S. Lleó XIII.

Fou rebuda ap gran satisfacció una carta del marquès de Comillas oferint lo seu apoyo moral y material á la obra, y s'acordá ans que tot promoure suscripcions á fi de reunir recursos pera 'l Diner de Sant Pere.

Se doná compte de que la peregrinació s'organisarà pera mitjans de Juny, y tota vegada que la direcció superior d'aquella pertoca á la Junta Central constituïda á Madrid, acordá la de Barcelona comunicarshi fentli present algunas importants indicacions encaminadas á imprimir als treballs la major unitat y energia, comptantse desde ara ab notables rebaxas en l'import dels passatges.

Molt aviat s'establirà una línia telefónica que posarà en comunicació á Fraga ab lo poble de Torrent de Cinca, vehi d'aquella ciutat.

Los dias 26 y 27 del passat mes de Mars, lo ferrocarril de cremallera de Monistrol á Montserrat transportá mes de 3.000 passatgers.

Ha mort á Sant Feliu de Llobregat lo rector d'aquella població mossen Andreu Utesá Coy, pbr. qui go-sava de generals simpatias entre 'ls vehins d'aquella població.

LLIBRES REBUTS

Esteve de Corbera.—per Joseph Reig y Vilardell, Barcelona 1892.

L'actiu y molt il·lustrat escriptor en Reig y Vilardell, plangut de que «l'honrat ciutadà barceloní y erudit investigador de las bellas y glorias de la terra» no sia conegut per la actual generació «com se mereix tan gran figura, ab tot y estar compresa entre sas obras la mellor d'ell y la mes notable que sens dupte s'escrigué en aquella época» (sigle XVII) ó sia *Catalunya il·lustrada*, portat del bon desitj d'omplir aquest que es ensemps un buyt en nostre moviment literari y en nostre agrahiment, empenqué la tasca de donar el degut relleu á l'ilustre patrici y sabi escriptor, Esteve de Corbera.

Axó feu en Reig en una de las sessions celebradas á darrers del any passat pel lloable «Centre excursionista de Catalunya», lleginhi un estudi de que feu mérit oportunament la premsa ab no escassos elogis.

Per mes axamplar son objecte, en Reig ha publicat en un llibret elegantment imprés y encobertat en la estampa de ca'n Giró, las noticias que pogué recullir sobre 'l dit patrici y escriptor catalá, llibret que l'autor califica modestament d'«insignificant aplech» y que si be es cert que no constituheix un estudi acabat, dona 'ls perfils suficients perquè 'l lector pugaf fer conexensa ab aquella gloria catalana, y sobre tot senyala be las fitas per qui vulla demá emprendre sobre l'assumpto mateix un treball de més volada.—V.

La Padrina.—Comedia en un acte per J. Riera y Bertran.

Aquesta producció la coneguerem per las representacions que d'ella's donaren en lo començ de temporada en lo Teatre de Novetats, y la lectura que n'havém fet nos confirma en lo judici que llavors nos meresqué.

Se desentrotlla una acció senzilla en una masia prop de Figueras entre individus de aquella terra, que's tenen á si matexos per *axerits*. L'objecte es lo de sempre; una joveneta enamorada de un tipó de aquests macos que cercan en las donas entreteniment quan las festejan ó un bon dot quan volen maridarlas. Lo presumit pretendent es burlat per la jove y astuta padrina de la noya ab una trampa que posa de manifest la ambició y fals carinyo d'aquell.

Hi ha de tot en la comedia. Interés y un xic de convencionalisme en l'enredo; xocarrerias (que sempre tenen indulgencia en obras de aquest género) y decencia en totas las situacions. Però lo que mes recomanable la fá, es la expressió del caràcter de un *oncle* que ha servit en l'exèrcit hont aprengué 'ls ditxaratsos que li servexen de reglas de bon viure.

Sa obreta es digna de veures y de llegirse.—LL. DE S.

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós, Dormitori de St. Francesch, 5.